

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 126/2015 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen eläinten seksuaalisen hyväksikäytön kriminalisoinnista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Leena Meren /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 126/2015 vp:

Aikooko asianomainen ministeri ryhtyä toimenpiteisiin eläimiin sekaantumisen kriminalisoimiseksi pelkkänä tekona ja voidaanko asiassa edetä pikaisesti odottamatta eläinsuojelulain kokonaisuudistusta?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Rikoslaissa (39/1889) säädettiin alun perin enintään kahden vuoden vankeusrangaistus siitä, että rikoksentehtyjä sekaantuu eläimeen tai yrittää sitä. Sekaantumisella tarkoitettiin sukupuoliyhteyteen rinnastettavaa kanssakäymistä. Tämä rikoslain 20 luvun 12 §:n 2 momentissa ollut rangaistussäännös poistettiin 1970-luvun alussa luvun uudistamisen yhteydessä. Suomi oli tuolloin harvoja Euroopan maita, joissa teko oli edelleen rangaistava. Lainvalmistelutöiden (HE 52/1970 vp) mukaan sukupuolimoraalia koskevista käsityksistä ja asenteista tapahtuneet muutokset olivat aiheuttaneet sen, etteivät voimassa olleet säännökset enää vastanneet tuolloisia käsityksiä sen enempää kriminalisoinnin laajuuden kuin rangaistuksen ankaruudenkaan osalta. Tuolloin todettiin myös kokemuksen osoittaneen, ettei rangaistussäännöksillä pystytä kovinkaan menestyksellisesti ohjaamaan sukupuolista käyttäytymistä ja ettei rikoslainsäädäntö ole tarkoituksenmukainen tapa sukupuolimoraalin ylläpitämiseksi. Nykyisellä seksuaalirikoslainsäädännöllä suojataan seksuaalista itsemääräämisoikeutta (esimerkiksi HE 6/1997 vp).

Kirjallisessa kysymyksessä tarkoitettu teko voi tulla rangaistavaksi rikoslain 17 luvun säännösten mukaisesti eläinsuojelurikoksena, törkeänä eläinsuojelurikoksena tai lievänä eläinsuojelurikoksena, jos teolla aiheutetaan tarpeetonta kärsimystä, kipua tai tuskaa ja jos muut kyseisissä säännöksissä (14, 14 a ja 15 §) säädetyt rangaistavuuden edellytykset täyttyvät. Lisäksi lievimmät eläimiin kohdistuvat teot säädetään eläinsuojelulain (247/1996) 54 §:ssä rangaistaviksi eläinsuojelurikkomuksena.

Sukupuolinen kanssakäyminen eläimen kanssa on viime vuosina kriminalisoitu useissa valtioissa, esimerkiksi Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa. Ruotsin eläinsuojelulakiin (1988:534) vuonna 2014 lisätyn 36 c §:n mukaan eläimeen kohdistuvasta seksuaalisesta teosta tuomitaan sakkoa tai enintään kahden vuoden vankeusrangaistus. Teon uudelleen kriminalisoimisen taustalla olivat eläinten hyvinvointia ja kunnioittamista koskevat syyt.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 126/2015 vp

Tarve Suomen rikoslainsäädännön täydentämiseen on arvioitava tavalliseen tapaan kansallisista lähtökohdista lähtien. Tällöin huomioon otettaviksi tulevat eduskunnan lakivaliokunnan eri yhteyksissä (esimerkiksi LaVL 9/2004 vp ja LaVM 15/2005 vp) esiin nostamat rikoslainsäädännön käytölle asetettavat yleiset edellytykset. Ne muun ohessa edellyttävät painavaa yhteiskunnallista tarvetta sekä tunnusmerkistön täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta, jolloin esimerkiksi rajan normaaleihin hoito- ja huolehtimistoimenpiteisiin on oltava selvä. Huomioon otettaviin kriminalisointiperiaatteisiin kuuluu esimerkiksi rikosoikeuden käyttö viimesijaisena keinona.

Parhaillaan on käynnissä eläinsuojelulain kokonaisuudistus. Sen ohjausryhmän linjauksen mukaan seksuaalinen kanssakäyminen eläinten kanssa tulisi rangaistavaksi nykyistä laajemmin. Ohjausryhmän työ päättyy tämän vuoden lopussa, minkä jälkeen valmistelu jatkuu virkamies työnä. Oikeusministeriö osallistuu kokonaisuudistuksen valmisteluun. Kriminalisointitarpeita siis jo pohditaan lainvalmisteluhankkeessa, jossa kokonaisvaltaisesti arvioidaan eläinten hyvinvoinnin edistämiseen liittyvät lainsäädäntötarpeet. Esitykset lähetetään myös laajalle lausunto- kierrokselle. Ei ole ilmennyt mitään esimerkiksi tämän hetken käytännön tilanteeseen liittyviä syitä, jotka edellyttäisivät eläimeen sekaantumisen sääntelyn valmistelemista irrallaan muista eläimen hyvinvointiin liittyvistä kysymyksistä.

Helsingissä 11.9.2015

Oikeus- ja työministeri Jari Lindström